

3. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.99.- № 996.- XXУ. Учебно-практическое пособие “Курсом реформ - учет 2000”. Днепропетровск: ООО “Баланс-клуб”, 2000. С. 147-153.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “ Загальні вимоги до фінансової звітності ”- Навчально-практичний посібник “Курсом реформ - облік 2000”. Дніпропетровськ: ТОВ “Баланс - Клуб”, 2000. - С. 210-214

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”- Навчально-практичний посібник “Курсом реформ - облік 2000”. Дніпропетровськ: ТОВ “Баланс - Клуб”, 2000. - С. 210-214

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” -Навчально-практичний посібник “Курсом реформ - облік 2000”. Дніпропетровськ: ТОВ “Баланс - Клуб”, 2000. - С. 182-185

7. Шпичак О.М. Економічні взаємовідносини сільськогосподарських підприємств із сферою заготівель і переробки технічних культур / О.М. Шпичак. – К.: Урожай, 1987.-152с.

УДК 657.62

## **ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ КОРМІВ**

*Шевченко Ю.А., старший викладач кафедри обліку, аналізу та аудиту в АПК,  
ДВНЗ “КНЕУ імені Вадима Гетьмана”*

Yu. shevchenko «Features of organization of ware-house account of forage»

Organization of ware-house account of forage is considered in agricultural enterprises. Comparative description of methods of organization of account of supplies is offered on storages and in the book-keeping in enterprises.

Ю. Шевченко «Особенности организации складского учета кормов»

Рассмотрено организацию складского учета кормов в сельскохозяйственных предприятиях. Предложено сравнительную характеристику методов организации учета запасов на складах и в бухгалтерии хозяйств.

**Вступ.** Процес виробництва і споживання суспільного продукту представляє два відносно самостійних процеси, які не співпадають у часі та просторі. У більшості випадків споживання продуктів не може розпочатися відразу після закінчення їх виробництва. Крім того, часто виникають кількісні диспропорції між виробництвом і споживанням. Для здійснення безперебійного процесу виробництва сільськогосподарської продукції кожне господарство повинне мати відповідну кількість запасів.

Для створення запасів суспільного продукту та забезпечення збереженості продукції і матеріалів підприємства мають налагодити ефективну організацію як складського господарства, так і обліку всіх господарських процесів та операцій у місцях зберігання цінностей. Це має забезпечити попередження нестач, крадіжок, псування, втрат та нецільового використання запасів, до яких належать і корми.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Аспекти організації складського господарства та обліку всіх господарських операцій у місцях зберігання матеріальних цінностей відображено у працях багатьох вчених-економістів, наукові інтереси яких сконцентровані у різних галузях економіки. Вивченню теоретичних та практичних проблем організації обліку на складах сільськогосподарських підприємств присвячені роботи вчених Важова А.Я., Огійчука М.Ф., Маренич Т.Г., Шваб В.М., Кононенко І.І., Фоміна Ф.Ф.

**Постановка завдання.** У статті здійснено критичну оцінку проблем організації обліку запасів на складах та в бухгалтерії сільськогосподарських підприємств, запропоновано критерії вибору методу організації обліку кормів у місцях зберігання.

**Результати досліджень.** У сільськогосподарських підприємствах для відгодівлі тварин використовуються як покупні корми, так і корми власного виробництва. Корми, що надійшли на відгодівельний пункт, та інші корми, виготовлені на підприємстві чи придбані на стороні, здаються на склад під відповідальність завідувача складу (комірника) чи іншої матеріально-відповідальної особи.

Склади обладнують спеціальними місцями для зберігання різних видів кормів. Останні (в основному, концентровані) розміщують по секціях, а в них – за окремими групами і сортами в певних ємкостях. Секції повинні бути відокремлені герметичними перегородками, що виключає можливість змішування кормів різних видів [1; 2; 5, с. 47].

Деякі види кормів зберігаються на складах та в коморах (комбікорми, концентровані, мінеральні корми, біологічно активні добавки), а для інших видів необхідно обладнати спеціальні місця зберігання (стоги, скирти, бурти, траншеї тощо).

Грубі корми доцільно зберігати поблизу тваринницьких ферм на спеціально відведених і оснащених сінопунктах або сіноскладах. Таке зберігання дозволить скоротити витрати праці і засобів на доставку кормів тваринам в стійловий період і зменшити їх втрати в період зберігання. Проте у багатьох господарствах грубі корми скирдують на місці їх заготівлі, де і проводять їх обмірювання, визначають об'єм та розраховують вагу за довідковими таблицями [1; 5, с. 47].

Облік і оприбуткування силосу здійснюють не раніше, ніж через 20 днів після завершення загрузки силосної споруди, бурту чи кургану. Силос обліковують за видами силосної маси у ваговому вимірнику, кормових одиницях та перетравному протеїні. Кількість заготовленого силосу визначають на основі його зважування в  $1 \text{ м}^3$ , а також вимірюванні місткості силосних споруд ще до закладання силосу [1].

Сінаж зберігають в траншеях і баштах. Його кількість визначають на основі зважування при закладанні зі знижкою 10% від маси і оприбутковують через 15 днів після закладання.

Коренеплоди, овочі і баштанні культури, які призначені для відгодівлі тварин, на зимове зберігання вони можуть закладатися в бурти та відправлятися безпосередньо в місцях їх споживання.

Усі грубі та соковиті корми, які зберігаються у спеціально обладнаних місцях або в місцях виробництва, закріплюють за матеріально відповідальними особами (фуражиром або завідуючим фермою) і обліковують в журналі обліку кормів (ф. 35а).

Розміщення та зберігання запасів на складах може здійснюватись двома способами: сортовим та партійним.

Сортовий спосіб розміщення на складах застосовуються у разі зберігання матеріальних ресурсів за найменуваннями та сортами. При цьому на кожний вид (сорт, марку, колір та ін.) запасів оформляється нова картка складського обліку (тип. ф. № М-12) [3, с. 37; 4, с. 29].

При надходженні однорідних видів запасів партіями (наприклад, комбікормів), кожен з них можуть розміщувати окремо з оформленням її індивідуального матеріального ярлика (тип. ф. № М-16), в якому вказують всі відмінні ознаки партії (назва постачальника, дата надходження, номенклатурний номер, індивідуальні фізико-хімічні властивості) [3, с. 37; 4, с. 30; 6, с. 45]. Картка складського обліку складається на кожен партію окремо.

Деякі економісти відносять до методів організації обліку запасів сортовий та партійний. Проте вони насправді не відрізняються один від одного ні формами, ні кількістю первинних документів та реєстрів обліку. Тому, ми вважаємо їх необхідно відносити до способів розміщення та зберігання матеріальних цінностей на складах і місцях зберігання.

А для обліку кормів необхідно використовувати наступні методи організації обліку запасів: кількісно-сумовий, сальдовий та безкнижний (див. табл. 1). Різняться дані методи між собою побудовою форм та кількістю реєстрів, які застосовуються для обліку запасів, порядком їх заповнення, призначенням і порядком використання даних реєстрів для контролю і управління [6, с. 104].

Таблиця 1

## Порівняльна характеристика методів організації обліку запасів

№ п/п	Назва методу	Характеристика методів організації обліку запасів	
		Спільні риси	Відмінності
1	Кількісно-сумовий	<ul style="list-style-type: none"> <li>- первинний облік в місцях зберігання матеріально відповідальні особи ведуть в книгах (або картках) складського обліку тільки за кількістю та якістю;</li> <li>- дані з карток складського обліку переносять до звіту про рух матеріальних цінностей, а за необхідності – групувальних та нагромаджувальних відомостей;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- в кінці місяця в бухгалтерії господарства складається оборотна відомість в кількісно-сумовому вираженні по аналітичних рахунках;</li> <li>- дані оборотної відомості зв'язуються з оборотами та сальдо по синтетичних рахунках в реєстрах синтетичного обліку.</li> </ul>
2	Оперативно-технічний (сальдовий)	<ul style="list-style-type: none"> <li>- по кожній назві запасів у картках (книгах) складського обліку проставляють номенклатурний номер, одиницю вимірювання і норму запасу;</li> <li>- первинний облік взаємопов'язаний з бухгалтерським і організовується згідно з останнім;</li> <li>- у бухгалтерії облік запасів здійснюється у кількісному та вартісному вимірниках в розрізі аналітичних та синтетичних рахунків;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- періодично (щотижня, подекадно) в бухгалтерії господарства складається сальдова відомість в кількісно-сумовому вираженні по аналітичних рахунках;</li> <li>- в кінці місяця дані сальдових відомостей переносять до реєстрів синтетичного обліку;</li> <li>- щомісячні звіти про рух матеріальних цінностей складів зв'язують із сумовими показниками сальдових відомостей.</li> </ul>
3	Безкнижний	<ul style="list-style-type: none"> <li>- аналітичний облік здійснюється у розрізі найменувань або однорідних груп, а також матеріально відповідальних осіб;</li> <li>- застосовується попередній, поточний і завершальний контроль за своєчасним надходженням, оприбуткуванням і використанням матеріальних цінностей.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- періодично (щотижня, подекадно) в бухгалтерії господарства складається звіт про рух матеріальних цінностей на підставі первинних документів про рух матеріальних цінностей по аналітичних рахунках;</li> <li>- щомісячно дані карток складського обліку зв'язують з даними звіту про рух матеріальних цінностей.</li> </ul>

Щоб визначити ефективність і доцільність впровадження того чи іншого методу, необхідно проаналізувати витрати часу на відкриття реєстрів та відображення в них руху запасів. Також на вибір методу організації обліку запасів впливає оперативність одержання точних та достовірних даних про собівартість сільськогосподарської продукції, доступність, складність та можливість використання цієї інформації різними рівнями управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, з метою здійснення дієвого контролю наявності, станом збереження та рухом матеріальних цінностей [6, с. 150-151].

Кожний із вище перелічених методів організації обліку запасів містить певні недоліки. Так при застосуванні кількісно-сумового методу із-за необхідності відкриття аналітичних

рахунків у відповідності із кількістю назв матеріальних цінностей облік і контроль є досить громіздким та трудомістким. Крім того, даний метод вимагає застосування постійних облікових цін з окремим обліком їх відхилень від фактичної собівартості, що ускладнює звірку даних синтетичного і аналітичного обліку.

Під час застосування оперативно-технічного (сальдового) методу організації обліку запасів при виявленні розбіжностей в даних складського та бухгалтерського обліку виникають труднощі під час виявлення та виправлення помилок у сальдових відомостях чи регістрах обліку. Особливо це стосується розбіжностей щодо оприбуткування запасів, які надійшли зі сторони [6, с. 118].

Безкнижний метод організації обліку запасів застосовують, як правило, у невеликих підприємствах з незначною номенклатурою цінностей. Він вимагає найменших витрат часу на відображення у первинних документах та регістрах обліку руху матеріальних цінностей. Проте при його застосуванні спостерігається перевантаження облікових працівників у моменти складання звітності із-за непропорційного розподілу навантаження, що, в свою чергу, призводить до низької оперативності обліку та контролю за наявністю, станом збереження та рухом матеріальних цінностей [6, с. 150-151].

Оперативно-технічний метод організації обліку є найбільш поширеним у сільськогосподарських підприємствах. При оперативно-технічному методі у місцях зберігання облік кормів здійснюється у розрізі їх найменувань тільки за кількістю та якістю. Вартісний вимірник (ціна) при обліку запасів на основі даних складського обліку застосовується одночасно з натуральним (кількісним) у бухгалтерії господарства. Найменування виду (групи) кормів у натурально-вартісному вираженні обов'язково вказують у всіх первинних документах, які відображають у бухгалтерському обліку наявність та рух запасів.

При застосуванні даного методу здійснюється постійний контроль за станом складського обліку працівником бухгалтерії під час приймання документів на складі або в бухгалтерії. Оперативність одержання даних по залишки запасів підвищує ефективність аналітичних досліджень, на основі яких приймаються своєчасні управлінські рішення. Цим досягається оперативний зв'язок між складським і бухгалтерським обліком [6, с. 139].

Багато авторів розглядають комп'ютеризацію як окремий метод організації обліку. Застосування програмного забезпечення дозволяє використовувати свої власні форми носіїв для реєстрації та обробки інформації, які можуть дещо відрізнитися від паперових форм первинних документів і регістрів аналітичного та синтетичного обліку. За допомогою комп'ютерної техніки можна складати як первинні, так і зведені документи, регістри та звітні форми, з подальшим їх виведенням на друкарський пристрій.

Ми вважаємо, що застосування програмного забезпечення для обробки облікової інформації має розглядатись як удосконалення обраного на підприємстві методу організації обліку. Це забезпечує підвищення оперативності та ефективності обробки облікової інформації щодо наявності, стану збереження та руху запасів.

Застосування комп'ютерної техніки можна здійснювати як в окремих підрозділах, так і в бухгалтерії господарства. Найоптимальнішою є технологічна схема функціонування програмного забезпечення в локальній обчислювальній мережі на підприємстві.

**Висновки.** Рациональна організація обліку кормів у сільськогосподарських формуваннях сприяє контролю за їх збереженням в місцях зберігання та на всіх етапах руху; за дотриманням встановлених норм запасів; за цільовим використанням кормів на основі науково обґрунтованих норм їх витрачання; за своєчасним виявленням надлишкових запасів для подальшої їх реалізації та попередженню нестач, крадіжок, псування, втрат та нецільового використання кормів. Своєчасний та достовірний облік кормів забезпечує ефективний пошук резервів збільшення виробництва і зниження собівартості продукції тваринництва.

**Список використаної літератури:**

1. «Інструкція по обліку продукції та матеріалів у сільськогосподарських підприємствах», затверджена наказом Міністерства сільського господарства СРСР від 15.07.1980 р. № 269-1.
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2.
3. Грабова Н.М. Бухгалтерський облік в галузях народного господарства: Навч. метод. пос. для сам. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2003. – 203 с.
4. Организация складского учета / Под общей ред. В.В. Семенихина. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 80 с.
5. Фомин Ф.Ф. Учет и контроль материальных оборотных средств в сельскохозяйственных предприятиях. – М.: Статистика, 1979. – 144 с.
6. Шваб В.М., Кононенко І.І. Облік матеріальних цінностей в сільськогосподарських підприємствах. – К.: «Урожай», 1973. – 164 с.

УДК 331.101:658.532

**ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ  
В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

*І.В. Шепель, к.е.н., доц.,  
Херсонський державний аграрний університет*

I. Shepel «Prospects of improvement of account of payment of labour in the present terms of management»

In this article the features of account of labour are considered in agricultural enterprises in the present terms of management. The specific of payment of labour is marked in an agrarian sector. The variants of improvement of account of payment of labour taking into account the increase of the productivity of labour are offered due to motivation.

Keywords: payment of labour, agrarian sector, automation, motivation, inflation, production, rural population, infrastructure.

И. Шепель «Перспективы усовершенствования учета оплаты труда в нынешних условиях хозяйствования»

В данной статье рассмотрены особенности учета труда в сельскохозяйственных предприятиях в нынешних условиях хозяйствования. Обозначена специфика оплаты труда в аграрном секторе. Предложены варианты усовершенствования учета оплаты труда с учетом повышения продуктивности труда за счет мотивации.

Ключевые слова: оплата труда, аграрный сектор, автоматизация, мотивация, инфляция, производство, сельское население, инфраструктура.

**Вступ.** Оплата праці – обов’язкова складова організації будь-якої трудової діяльності. Як спосіб задоволення потреб людей, завдяки праці, вона має вічний поза історичний характер. Від початку історії людства оплата праці здійснювалася в натуральній формі через присвоєння продукту праці. З виникненням товарного виробництва і грошей оплата праці стала переважно грошовою. Водночас натуральна форма традиційно зберігається до цього часу. В аграрному виробництві вона природна для господарств населення і фермерів. На сучасному етапі